

Szegedi emlékek

Mély vízben

Vadas Kis Lászlót bemutatni hálás, de nehéz feladat. Mint tenoristát jól ismeri a szegedi közönség, sokféle szerepét felsorolni, elemezni egy újságoldal is kevés volna. Azokat a felémelő színpadi pillanatok, elmélyült szép alakításokat, amelyek művészi pályáját jellemzik közönsége a szívben hordja, szavakkal felidézni alig lehet. A riport az olvasókkal együtt inkább arra kíváncsi, mit jelentett Vadas Kis László számára a Szegeden töltött nem kevesebb mint tíz esztendő.

— 1958 tavaszán találkoztam Pesten Vaszy Viktorral. Meghallgattam, s ősszel már a Szegedi Nemzeti Színház társulatának tagjaként kezdtem az évadot. A tanács nagy szeretettel, a színház főszerepekkel fogadott, pedig nem egy vezető színésze volt. Szabó Miklós, Varga Róbert, Medgyesi Pál játszott már ott. A kitudó fogadtatás után azonnal mély vízbe dobtak. A Trubadur volt az első szerepem, amelyik a tenor szerepek között az egyik legkényesebb, legigényesebb.

— Emlékeztet szegedi szerepei?

— Szegeden én csak nagy szerepeket énekeltem, a világirodalom gyöngyszemeit, amilyenekre sok kiváló tenorista évtizedeken át csak vágyik... Énekeltem úgy, szólva az összes Puccini operát, a Verdi szerepek közül is a legszebbeket, a Don Carlost, az Allarcosbóból Richard grófot, az Aidából Radamest, Otellót, nincs olyan énekes, akinek ne volna vágya legalább egyszer elénekelni ezeket. Az Otello különösen nagy próbát jelentett. Az 1960–61-es évadban mutatta be a színház ezt az operát, Medgyesivel, aki röviddel a bemutatás után el kellett hagynia a társulatot. Szeptember 23-án behívott magához Vaszy, s azt kérdezte, mennyire tudom a szerepet. Két áriát tudtam belőle. Ennek ellenére rám osztotta Otello alakítását. Pontosan egy hónapra rá — élesen emlékszem! — október 23-án este 7 órakor én már mint Otello mentem ki a színpadra. Még ma is rémület fog el, ha erre gondolok. Nem tudom, hogy mertem vállalkozni erre a feladatra. Rendesen 10–15 éves színházi és énekesi rutin és emberi tapasztalat kell Otello megformálásához. Én csupán harmadik éve voltam a színházban. De szép sikert arattam, s ez kárpótolta szenvedéseimért...

— Mély vízből tehát bő-



ven kijutott Önnek Szegeden.

— Szeged nem is mély víz, hanem veszedelmes, feneketlen tó volt. Vaszy ragyogó színházat csinált, de roppant sokat követelt a színésztől, holott a lehetőségek elég szűkösek voltak: az elmélyült munkához. Saját aszkéta életünkre voltunk utalva. Nem voltak például olyan korrepetítorok, akikre rábízhatta volna az ember magát és a hangját. Emellett tíz év alatt soha nem volt emberhez méltó lakásom, albérletekről albérletekre vándoroltam, fagyoskodtam. Volt idő, amikor nagykabátban jártam mosakodni. Emiatt sokszor voltam beteg, de hiába fordultam a tanáchoz, csak ígéreteket kaptam. „Merre menjek, én Otello!” — álltam az utcákon nemegyszer, amikor nem volt hol aludjak.

— Hogyan fizetnek egy szegedi színész?

— Látja, ezt még soha senki nem kérdezte meg tő-

lem. Volt olyan hónap, amikor 56 előadásért kaptam 2000 forintot. Nem jött ki annyi órabér, mint egy rossz szul fizetett kubikosnak. De ez nem szegedi specialitás, másutt is így van, s más mesterségeknél is előfordul. 3-4 forintos órabérért dolgoztunk.

— Mi a véleménye a szegedi színikritikáról és az ottani közönségről?

— Bár a szegedi kritika engem mindig megbecsült, én fenntartásokkal fogadtam. Véleményem szerint általában a magyar zenekritika magasabb fokon is állhatna. Tervem, hogy ha felhagyok az énekléssel, valamilyen formában a zenekritika minőségének javításán munkálkodom majd. A szegedi közönség? Nagyon kedves a szívemnek! Sok szeretetet kaptam közönségtől, ennek köszönhetem, hogy a válságos időkben is átvészeltem, s hogy végül is megtanultam énekelni. Az ő ragaszkodásuk, tapsok adott erőt a munkához, az örökös megújuláshoz. Ezenfelül nagyszerű partnerekkel játszottam együtt, Karikó Terézszel, Harmath Évával, Turján Vilmmával, Littay Gyulával, Sinkó Györggyel, Gyimesi Kálmánnal s másokkal, akikkel öröm volt együtt dolgozni. Szívesen gondolok vissza Versényi Idára is, aki oly meleg szívvel rendezte előadásainkat.

A Vaszy Viktor keze alatt felhangzó operák örök szép emlékeim Szegedről, ahová bármikor boldogan megyek énekelni.

Vadas Kis László, a Magyar Állami Operaház magánénekes-bizik benne, hogy a kapcsolat közte és Szeged között a jövőben is fennmarad, s közönségével is találkozik még a Szegedi Nemzeti Színházban.

Gulay István

Kétszer annyi Moszkvics

A kilencedik öt éves tervben a Szovjetunióban az új ipari objektumok építésével egyidőben több vállalat rekonstrukciójára is sor kerül. A Lenini Komszomolról elnevezett Moszkvai Autógyár rekonstrukciójára az elmúlt évben került sor. Az újjáépült üzemben nemrég kezdtek meg újra a termelést.

Ritmikusan mozog a futószalag. Frissen festett új Moszkvics személygépkocsik gördülnek le róla. A fő-

épület, ahol a szerelőszalag húzódik, egyike a Szovjetunió legnagyobb autógyári létesítményeinek. Termelő területé 228 ezer négyzetméter. A különböző üzemeket 35 kilométer hosszú futószalag köti össze.

A régi autógyár naponta 400 gépkocsit készített. Az új üzem lehetőségei e szám kétszeresének elérését biztosítják.

(APN—KS)

tam. Valaki nyitva felejtette, s féltem, hogy északra szél kerekedik.

— Ertem — bölintott Beke. — Hát, akkor mennék...

A tanárnő elvörösödött.

— Valamit, hogy egészen őszinte legyek, még kötelességem elmondani magának. Ön előtt nem kívánom eltitkolni. Igaz, hogy szégyenkeztem kell miatta, de megérdemlem.

— Igérem, diszkrét leszek!

— Magának van valakije...

— Ugyan!

— De, sajnos. Beleolvastam az asztalon hagyott levelébe.

Az őrnagy vállalt vont.

— Elvégre ön is asszony...

— Gondolja?

— Már miért ne? Az asszonyok kíváncsiak...

— A levél sajnos, egy férfinak szolt. Magda kétségbeesetten küldte benne, hogy nem tudnak találkozni. Megbetegedett, nem mehet el a kirándulásra, bár „oly szép és romantikus lett volna...” Ha már így van, ha a sors megtagadta tőlük a viszonzatást, legalább a levélben őszinte lesz: igenis, emlékszik a tátrai turisztaházban eltöltött szép napokra. „Ifjúságom legszebb emléke!” — írta. Hát nem borzasztó? Hiszen férje és gyereke van! Amellett oly megfontolt asszonynak látszik! Egy pedagógus, egy matematika tanárnő! Nem képtelenség ez, főhadnagy elvtárs?

— Remélem, nem...

Beke melegen kezelt fogott Csalogány kisasszonnyal, megköszönte a meggyes pitét, és sietve elhagyta a szobát.

Az utcán frissen, felszabadultan föllélegzett.

A rendőrségen már várta a veszprémi orvorról beszerzett anyag, közte egy fénykép is. Beke szemüvegére vette, és elmosolyodott. A képen

Vezeték-fektető gép

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája szibériai részlegének Bányászati Intézetében az Odesszai Építőgép Gyárral karöltve ötletes pneumatikus árok nélküli vezetékekészítő gépet szerkesztettek. Az önjáró pneumatikus gépet széles körben alkalmazzák országutak, autópályák, vasúti- és villamosvonalak, repülőtéri leszállóhelyek alatt áthaladó vezetékek építésénél. A gépet sikeresen használják gyárak és bányák belső rekonstrukciójánál is.

Az új szovjet pneumatikus vezetékekészítő gép nagyobb teljesítményű és tartósabb az eddigi típusoknál, felépítése egyszerűbb, működése hibamentes. Külsejét tekintve rakétára emlékeztet. Törzse sima, elől hegyben végződő henger. A gép farokrészén levő csőcsatlakozón sürített levegő áramlik.

A pneumatikus vezetékekészítő gerendához hasonlóan mozog a földben, maga előtt és oldalán tömöríti a talajt, sima falú egyenes furatot alakítva ki.

A szerkezet 40 méter hosszú, 135 milliméter átmérőjű furatot tud kiképezni, de az átmérő egy szélesítő feltétellel megkétszerezhető. Laza talajban óránként 70–80 méter az előrehaladás, szilárd rétegben 12–15 méter.

Az új kutyaszár

Sikerrel mutatta be a televízió Mikszáth Kálmán: A fekete város című regényéből forgatott filmsorozatot. A televíziós adaptáció egyik jelenetéről, amelyet két alkalommal is láthattunk — az első rész utolsó és a második rész első perceiben — azóta is sok szó esett.

A vetítést követően többen keresték meg személyesen és telefonon a film rendezőjét, Zsurzs Évát a kérdéssel: valóban megölte-e Egri István a szép magyar vizslát? Voltak bizakodóbbak, akik afelől érdeklődtek, hogy kigyógyul-e sebeiből Fityke? Mert Fityke néven vonult be a köztudatba s egycsapásra sztár lett.

E gyors karrier nem is meglepetés: Fityke „kamera közelben” nőtt fel, apja szép sikereket ért el a művészpályán. Fityke apja legutóbbi szerepét Lengyel József „Igézó” című írásából készült televíziójátékban alakította, nagy közönségsikert aratva. Valóságos főszerep volt. Egyébként Fityke testvérei is „A fekete városban” mutatkoztak be a közönségnek,

Hol született Politzer György?

Kissé késve, de mégis le-
törlesztette adósságát könyv-
kiadásunk a magyar származású, világhírű francia filozófus, az antifasiszta ellenállás mártírja, Politzer György iránt. A filozófia és a mítoszok címmel a Kossuth Kiadó megjelentette válogatott tanulmányainak 1969-ben Párizsban kiadott kötetét magyarul, egy-két írás kihagyásával és pótlásával változtatva kissé a francia eredetin. Kiegészítették a francia kiadás Louis Aragonnak a harcstársára való visszaemlékezésével is.

Ennek a bevezetőjében, lapalji jegyzetben olvashatunk csupán Politzer magyar származásáról. „1903-ban született Szegeden” — mondja ez a jegyzet. De bármennyire is hízelegne ez városunknak, nem így van. Az utóbbi időkben talán túl sokat is bizonygattunk, hogy Politzer György a szegedi főgimnázium tanulója, s a Tanácsköztársaság idején a szegedi forradalmi diákmozgalmak vezető alakja volt, nyilván innen a tévedés. A valóságban az Árva megyei Trstenán született, a Heves megyei Selypen, a mai Lőrincin nevelkedett, és városunkba csak 1917-ben került. De bizonyos, hogy ezek

voltak számára a legfontosabb évek: a forradalmi szereplés, első publicisztikai írásai Szegedhez fűződnek.

Egy másik apró pontatlanság is a kötetbe került. Franciául, miért miért nem, 6 nem Georges, hanem csak George alakban használta nevét, így szerepel a francia szakirodalomban is, s így jelent meg itthon 1946-ban A filozófia alapelemei című könyve is.

Végül: nem ártott volna Aragon szép bevezetőjén kívül Politzer hazai pályakezdéséről, indításáról többet írni, s idézni Illyés Gyula Hunok Párizsban című írásából is a róla szóló jellemző szövegrészeket. Hiszen Politzer és Illyés ifjúai sorsa olyannyira párhuzamos volt!

P. L.

NAPI KISLEXIKON

a közműfejlesztési hozzájárulásról

Azt hinné az ember, hogy csak öröm, ha egy-egy utcába bevezetik a gázt, csatornát, járdát, utat építenek. Vannak azonban tulajdonosok, akik kifogásolják, hogy nemcsak azért kell fizetni, ha házukba bekötik a gázt, hanem abból a költségéből is részt kell vállalniuk, amelyet hosszú ideig a tanács fizetett a közműfejlesztésért.

● Rendelet?

A közműfejlesztési hozzájárulást a 8/1970. (IV. 16.) EVM—PM rendelet közli a pontos tudnivalókat, illetve azt, hogy az út, járda, vízvezeték, gázvezeték, csatorna stb. létesítésekor minimálisan, illetve maximálisan mennyivel kell hozzájárulniuk a telek- és háztulajdonosoknak a költségekhez. Mivel a különböző helységekből mások és mások a kommunális és anyagi feltételek, a rendelet értelmében az illetékes tanácsoknak kellett megállapítaniuk az adott kereteken belül, hogy mennyi hozzájárulást kérnek.

● Felújítás?

A rendelet csak akkor érinti a tulajdonosokat, ha új közmű létesítéséről van szó. Ha a tanács nem újat épít, csupán a régit újítja fel, nem terheli vele a lakosságot. A közműfejlesztési hozzájárulásból befolyó pénz egyébként a tanács fejlesztési alapját növeli, amelyből így többet tud közművesíteni.

● Porta?

A helyi adottságoktól függően határoztak a tanácsok saját rendeltük megfogalmazásáról: ahol például a lakók két telek nagyságú birtokkal rendelkeznek — nem egy nagyközségben van így —, portaként határozták meg a hozzájárulás összegét. Gyakori vád volt az is, hogy így a háztulajdonosok hátrányba kerülnek azokkal szemben, akik mint bérlok mindenhez ingyen jutnak hozzá, de egyre többen látják be, hogy a közművesített telek vagy ház értékének növekedése megéri ezt a méltányos hozzájárulást, amely csak töredéke a költségeknek.

(Folytatjuk.)

Vöröskőy János:

4 FEKETE MACSKA visszatér

22.

— Egy tanítványa, Medgyes Kati aznap Magdánál aludt, hogy reggel a rossz lábával ne kelljen külön beutaznia Násfáról, s egyenesen innen indulhasson.

— No, persze. Ez érthető.

— A kislány a szomszéd szobában tartózkodott, s már kényelembe is helyezte magát. A járógépe mindenestre ott volt az előszobában. Épp csak beköszönt, bebukdácsolt a mankóival, s amíg ott voltam, nem mutatkozott többé. Azt hiszem, fürdött. Igen, a víz csobogását is hallottam.

— Ön meddig maradt?

— Ő, egyáltalán nem sok! Magda kért, hogy süssék vissza az iskolába, s vegyem magamhoz a jegyeket, a szállásnyugtákat, meg az útitervet. Fél nyolckor már ott is voltam a tanárban. Kinyitottam a fiókot, s az asztalra tettem az iratokat, hogy átfussam őket. Tudja, hogy van ez: az ember ott is felejtett valamit.

— Természetesen. Más nem történt?

— Más? Nem. Illetve...

— Nos?

— Egy apróság. Egy ablakot közben bezár-